

Digitaalinen kasvun kansio /v2
Maria Alanko, Paula Hautala & Marja Kankaanranta
7/2017
Jyväskylän yliopisto

Kohti digitaalista kasvun kansiota

Portfolion määritelmä riippuu aina sille asetetuista tavoitteista, sen tarkoituksesta, käytöstä sekä sen arvioinnissa käytettävästä näkökulmasta. Lisäksi portfoliotyöskentelyn tavoitteet ja portfolion tarkoitus ohjaavat sen sisältöä, täytäntöönpanoa sekä sen konkreettista ulkomuotoa (de Fina 1992, 31; Linnakylä 1994). Ei-digitaalinen kasvun kansio on tyypillisesti konkreettisen kansion muotoon koottu lapsen dokumenttikokoelma (Kankaanranta 2002; Schallhart & Wieden-Bischof 2010). Usein lasten kasvun kansiota on koottu saman mallin mukaisesti jokaiselle lapselle. Tällaisessa mallin mukaisesti kootussa kansiossa tavoitteena on kohdella jokaista lasta tasavertaisesti. Toisaalta haasteena voi olla se, että kasvun kansiosta ei riittävästi välity lapsen 'oma kuva', kiinnostuksen kohteet tai oppimispolun henkilökohtaisuus. Ei-digitaalisessa kasvun kansiota saatetaan nähdä varhaiskasvatuksen työn esittelyalustana ja fokus sen laatimisessa saattaa olla prosessin sijaan kauniissa lopputuloksessa. (Knauf 2015.)

Parhaimmillaan kasvun kansio on lapsen itsensä kokoama näyteportfolio, jonka keskiössä on lapsen osallisuus oman oppimisensa suunnittelussa ja arvioinnissa (Kankaanranta 2002). Tässä hankkeessa kasvun kansio nähdään oppimisen välineenä ja prosessina, millä ei ole yhtä oikeaa muotoa ja tapaa toteuttaa. Jokaisen lapsen oma henkilökohtainen digitaalinen kasvun kansio rakentuu lapsesta itsestään käsin: hänen mielenkiinnon kohteidensa, yksilöllisen oppimisen ja kehityksen mukaisesti. Unelmien digitaalinen kasvun kansio -tehtävään vastanneiden mukaan perinteinen kasvun kansio työskentely on jäänyt hiljalleen sivuun sen työläyden vuoksi. Digitaalisuus voi tarjota jopa helpomman tavan dokumentoida lapsen oppimista, kehitystä ja kasvua (Kankaanranta 2002).

Digitaalisesti koostetuista portfolioista puhutaan käyttäen käsitteitä *e-Portfolio*, *tietokoneperusteinen*, *elektroninen*, *digitaalinen ja multimediamportfolio* (Kankaanranta 2002). Jokainen näistä käsitteistä on kuvannut ilmestyessään omalle ajalleen tyypillistä teknologiaa. Nykyisin synonyymeinä käytetään erityisesti vieraskielisessä kirjallisuudessa *e-Portfolio* sekä *electronic portfolio*. Käsitteiden erilaisuus tulee osittain siitä, millaista materiaalia kyseisiin portfolioihin on koottu: esimerkiksi elektronisella portfolioilla on Barrettin (2000) mukaan aluksi tarkoitettu portfolioita, johon on yhdistelty sekä analogista materiaalia (kuten videonauhoja) että tietokoneella käsiteltävää materiaalia. Puhuttaessa digitaalisesta portfolioista on jo vuosituhannen alussa tarkoitettu portfolioita, jossa kaikki materiaali on digitaalisessa eli tietokoneella luettavassa muodossa. Tämä materiaali voi olla sekä digitaalisesti tuotettua, kuten digivalokuvat, että digitaaliseen muotoon siirrettyä, kuten skannatut piirustukset. Digitaaliset kasvun kansiota koostuvat useista eri multimedielementeistä: esimerkiksi tekstistä, kuvista, äänestä sekä videoista. Lisäksi ne voivat olla verkkopohjaisia (Barrett 2007). Tässä hankkeessa digitaalisella kasvun kansiolla tarkoitetaan digitaalisessa muodossa olevaa kasvun kansiota. Tämän hankkeen fokuksessa on kehittää verkkopohjaista digitaalista kasvun kansiota -työskentelyä varhaiskasvatuksessa.

Erot digitaalisen kasvun kansion ja ei-digitaalisen kasvun kansion välillä ovat sen muodossa:

digitaalisessa kasvun kansiossa tietoa kootaan, tallennetaan, ylläpidetään ja jaetaan digitaalisessa muodossa. Muuten digitaalinen kasvun kansio koostuu lähes samoista osista ja rakentuu samoille periaatteille kuin ei-digitaalinen kasvun kansio (Wiedmer 1998). Digitaaliset portfoliot yhdistävät autenttisen arvioinnin ja teknologian käytön (Kankaanranta 2002). Autenttisella arvioinnilla viitataan siihen, että arvioinnin perustana ovat aidot arjen kasvun ja oppimisen tilanteet.

Digitaalisen portfolion kokoaminen on nykyisin yhä helpompaa yleistyneiden kannettavien älylaitteiden ansiosta. Älylaitteiden käytön tuttuus sekä tieto niiden opetuksellisista käyttömahdollisuuksista ovat tärkeitä taitoja varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Nämä taidot mahdollistavat esimerkiksi lasten oppimisen dokumentoinnin arjessa älylaitteiden avulla sekä lasten ohjaamisen itsenäiseen laitteiden käyttöön ja dokumentointiin. Älylaitteet mahdollistavat päivittäisen kuvien ottamisen, videoiden ja äänen nauhoittamisen sekä nopean muistiinpanojen tekemisen (Parnell & Bartlett 2012). Monet lapset ovat pienestä pitäen taitavia älylaitteiden käyttäjiä. Päiväkodeissa käytettävät kosketusnäytölliset älylaitteet mahdollistavat kaikista pienimpienkin lasten osallisuuden, koska niiden käyttö on helpompaa ja yksinkertaisempaa kuin esimerkiksi tietokoneen käyttö hiiren avulla (Noppari 2014, 20; Rosin 2013, 60). Lapset voivatkin oppia nopeasti rakentamaan itse omaa kasvun kansiotaan älylaitteiden avulla.

Digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet kasvun kansio –työskentelyyn

Digitaalisuuden tuomina mahdollisuuksina kasvun kansio -työskentelyssä voidaan nähdä olevan ainakin seuraavat (esim. Kankaanranta 2002; NAEYC & Fred Rogers Center 2012; Parnell & Bartlett 2012):

- Monipuolisempi sisällön dokumentointi: mitä tahansa, minkä saa digitaaliseen muotoon
- Materiaalin helppo ja nopea tallentaminen sekä tarkastelu
- Materiaalien yhdisteleminen helppoa
- Laajempi alusta lapsen oppimiskokemusten ja osaamisen dokumentointiin sekä tarkasteluun
- Nopea saatavuus
- Säilyvyys: mahdollistaa työskentelyn pitkällä ajanjaksolla
- Päivitettävyyden: vanhoihin materiaaleihin on helppo palata
- Siirrettävyys: vanhemmilla mahdollisuus tarkastella ja tehdä lisäyksiä lasten kanssa kotona, tukee siirtymistä päiväkodista kouluun

Nämä ovat samoja mahdollisuuksia, joita unelmien kasvun kansio -tehtävään vastanneet toivat esille vastauksissaan (ks. Unelmien kasvun kansio -tehtävän koonti).

Barrettin (2007) mukaan digitaalisuuden voidaan nähdä tuovan portfoliotyöskentelyyn mahdollisuuden erilaisten materiaalien yhdistelemiseen, tarinan kerrontaan, yhteistyöskentelyyn, arkistointiin ja sisällön julkaisemiseen. Lisäksi digitaalisuus mahdollistaa kasvun kansion paremman siirrettävyyden esimerkiksi kodin ja päiväkodin välillä, mutta myös päiväkodin ja koulun välillä. Digitaalisuus voi olla tehokas väline lapsen kodin ja koulun tai päiväkodin yhteyden vahvistamisessa (NAEYC & Fred Rogers Center 2012). Se voi tarjota keinon perheen, opettajan ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukemiseen. Vanhemmat voivat esimerkiksi keskustella lapsensa kanssa tämän kasvun kansioista ja lapsi voi esitellä sitä vanhemmilleen. Kasvun kansio voi toimia myös tukena lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa. Kasvun kansio antaa lapselle mahdollisuuden jakaa ja käsitellä omaa oppimistaan.

Digitaalisessa kasvun kansiossa voidaan tehdä näkyväksi helposti ja nopeasti saatavissa olevassa

muodossa erityisesti lapsen taidot ja kehitys. Lisäksi lapsen omassa digitaalisessa kasvun kansiosta voidaan nähdä päiväkodin pedagogisia käytäntöjä ja toimintaa. Vaikka digitaalinen kasvun kansio on lapsen oma näyteportfolio, mahdollistaa se samalla uudella tavalla myös lastentarhanopettajan oman pedagogisen toiminnan reflektointin (Kankaanranta 2002). Digitaalisella kasvun kansiolla (esim. ePearl) on todettu olevan myönteinen vaikutus opettajan pedagogisiin toimintatapoihin. Digitaaliset kasvun kansiot voivat rohkaista opettajaa hyödyntämään oppilaslähtöisempää lähestymistapaa opetuksessaan sekä käyttämään enemmän aikaa itsesäädelyjen oppimistaitojen (kuten tavoitteiden asettaminen, seuranta ja reflektointi) harjoitteluun. (Meyer ym. 2011.)

Digitaalisen kasvun kansion ratkaistavat haasteet ja eettiset kysymykset

Digitaalinen kasvun kansio -työskentelyn tuominen toimivaksi osaksi varhaiskasvatuskulttuuria ja päiväkodin arkea vaatii yhteisöltä toimintakulttuurin muutosta digitaalisen kasvun kansio -työskentelyn mahdollistavaksi. Vaadittavat muutokset voidaan kokea yhteisössä esteinä ja haasteina työskentelylle. Nämä haasteet ovat ratkaistavissa. Päiväkotien henkilöstön onkin tärkeää löytää ratkaisut niihin ennen työskentelyn aloittamista. Olennaista on muistaa, että digitaalisen kasvun kansion, samoin kuin ei-digitaalisen kasvun kansion, käyttöönotto edellyttää lähtökohtaisesti pedagogisten käytänteiden uudistamista.

Seuraavaksi esitellyt esteet, jotka on ratkaistava päiväkotij- ja lapsiryhmäkohtaisesti ennen työskentelyn aloittamista, ovat pitkälti samoja, joita Unelmien digitaalinen kasvun kansio -tehtävän vastauksissa tuotiin esille. Toisaalta vastauksissa digitaalisuuden koettiin nimenomaan tuovan helpotusta kasvun kansion aikaongelmiin ja integroivan sen paremmin osaksi jokapäiväistä toimintaa.

Taulukko 1 Digitaalisessa kasvun kansio työskentelyssä huomioitavaa (mm. Schallhart & Wieden-Bischof 2010; Meyer ym. 2011; Parnell & Bartlett 2012)

Este	Ratkaisu
Laitteiden puuttuminen, vähäisyys	Riittävästi ajanmukaisia laitteita Toiminnan suunnittelu
Henkilökunnan tietotekninen osaaminen Henkilökunnan asenne	Koulutusta Tvt-tukihenkilöt Oman itsen haastaminen
Vanhempien tvt-osaaminen Vanhempien asenne	Tiivis yhteistyö päiväkodin kanssa, työskentelyn riittävä perustelu
Aika	Riittävän ajan tarjoaminen työskentelyyn tutustumiseen Työskentely suunnitellaan osaksi arkea Lapsen omaa toimintaa - ei lisätyötä henkilöstölle
Tietosuoja	Alustan luotettavuuden sekä tietosuojan varmistaminen Välisäilytyksen suunnittelu tietosuojan täyttäväksi
Luvat	Lupien hoitaminen keskustellen vanhempien kanssa Toiminnan riittävä perustelu vanhemmalle Lupien huomioon ottaminen työskentelyssä

Laitteiden puuttuminen, vähäisyys. Laitteiden liian vähäinen määrä koetaan haasteeksi muun muassa siksi, että se voi vaikeuttaa lasten omaehtoista ja itsenäistä kasvun kansion selailua. Lapsiryhmälle tulisi taata riittävä tekninen infrastruktuuri (Meyer ym. 2011).

Henkilökunnan tv-taidot ja asenne. Koulutusteknologia on tullut jäädäkseen (mm. NAEYC & Fred Rogers Center 2012; Meyer ym. 2011). Tämä on lisännyt päiväkodinkin henkilöstölle vaatimuksia integroida uutta teknologiaa opetustoimintaansa ja sovittaa omaa pedagogiikkaansa yhteen teknologian mahdollistaman joustavuuden ja yksilöllisyyden kanssa (Meyer ym. 2011). Unelmien kasvun kansio -tehtävään vastanneet kasvattajat näkivät, että vastuu lasten ohjaamisesta digitaalisessa kasvun kansio työskentelyssä ja sen mahdollistamisessa arjessa jää helposti yhden tietoteknisesti taitavimman henkilön vastuulle. Tähän ratkaisuna toimisi kasvattajien mielestä kattava koulutus koko henkilöstölle. Kasvattajien saaman teknisen tuen ja oman positiivisen sekä aktiivisen asenteen teknologian hyödyntämistä kohtaan on todettu tukevan digitaalisuuden hyödyntämistä opetustyössä. Lisäksi digitaalisuuden säännöllisempää ja johdonmukaisempaa hyödyntämistä opetuksessa tukee opettajan saama riittävä tuki tekniseltä tukihenkilöltä sekä johtajalta. (Drent & Meelissen 2008; Hadjithoma & Karagiorgi 2009; Hermans, Tondeur, Van Braak & Valcke 2008; Meyer ym. 2011; Mueller ym. 2008.)

Mitä enemmän dokumentointia tehdään digilaitteilla, sitä helpommaksi ja luontevammaksi se tulee sekä henkilöstölle että lapsille (Parnell & Bartlett 2012). Päiväkodin henkilöstö on avainasemassa työskentelyn mahdollistamisessa lapsille. Tämän vuoksi heille on tärkeää tarjota riittävä koulutus ja tuki uuden työskentelymuodon omaksumiseen. Päiväkodin henkilöstölle on tärkeää selvittää miksi digitaalinen kasvun kansio työskentely on tärkeää sen lisäksi, että neuvotaan, kuinka sitä tehdään (Meyer ym. 2011).

Aika. Kasvun kansio -työskentelyn tulisi olla osa päiväkodin pedagogista toimintaa, eikä siitä irrallinen asia. Työskentelyyn tutustumiseen ja aloittamiseen on tärkeää tarjota riittävä positiivinen tuki sekä aika uuden työskentelytavan omaksumiseen (Meyer ym. 2011).

Tietosuoja. Digitaalisuus tuo mukanaan tärkeitä eettisiä kysymyksiä liittyen lisättävän materiaalin tietosuojaan ja lapsen yksityisyyteen. Alustaa valitessa on tärkeää tehdä perusteellinen selvitystyö alustan tietosuojasta: mm. kenellä on oikeus tarkastella kyseiseen sovellukseen tai sivustoon ladattavaan materiaaliin sekä kuinka hyvä kyseisen järjestelmän tietosuoja on. Miten lapsen yksityisyys taataan?

Luvat. Digitaalinen kasvun kansio -työskentely on tärkeää avata vanhemmille perusteellisesti, jotta heillä olisi mahdollisuus ymmärtää, mistä toimintatavassa on tarkalleen ottaen kyse ja miksi sitä tehdään. Olennaisessa roolissa tässä keskustelussa on toiminnan perustelu lapsen kautta. Vanhemmilta on saatava lupa lasta koskevaan kuvaamiseen ja kuvien tai videoiden julkaisemiseen. Mikäli vanhempi ei anna lupaa lapsensa näkymiseen muiden lasten materiaaleissa tai verkkoon ladattavissa materiaaleissa, tulee se ottaa huomioon työskentelyssä. Lapsella tulisi olla myös mahdollisuus vaikuttaa siihen, kuka saa tarkastella ja muokata heidän omaa kasvun kansiotaan.

Tärkeänä ratkaistavina asiana voidaan pitää lisäksi seuraavaa kysymystä:

- Miten digitaalinen kasvun kansio -työskentely saadaan osaksi päiväkodin toimintaa niin, että siinä säilyy lapsen omaehtoisuus ja tekemisen ilo? Sekä niin, ettei sitä koeta ylimääräisenä kuormittavana asiana ja niin, ettei toimintaa suunnitella tietynlaiseksi ainoastaan dokumentointia varten? (Schallhart & Wieden-Bischof 2010.)

VASU digitaalisen kasvun kansio -työskentelyn pohjana

Valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden [Vasu] (2016,14) mukaan *“varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa”*. Lisäksi varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa:

“tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista -- varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin”

Parhaimmillaan kasvun kansio työskentely tukee päiväkodin varhaiskasvatusta sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Ja toisinpäin digitaalisen kasvun kansion sisällöllinen jäsentäminen sekä lapsen ohjaaminen kasvun ja oppimisen edistymisessä tulisi perustua varhaiskasvatussuunnitelmaan ja siihen, miten kunta- ja päiväkotikohtaisesti tätä suunnitelmaan sovelletaan arjen työskentelyyn.

Digitaalisten portfolioiden on todettu olevan yhteydessä oppilaan kykyyn säädellä omaa oppimistaan sekä tärkeiden oppimistaitojen ja -kykyjen tehostamiseen (Wade, Abrami & Sclater 2005, Meyer ym. 2011 mukaan). Lisäksi kasvun kansio työskentely tukee ja kehittää lapsen itsetuntemusta ja oppimistaitoja (Parnell & Bartlett 2012). Rakentaessaan digitaalista portfolioa lapset saavat enemmän vastuuta omasta oppimisestaan (Hillyer & Ley 1996, Meyer ym. 2011 mukaan). Kasvattajat uskovat portfoliotyöskentelyn mahdollistavan lasten kriittisen ajattelun, aktiivisuuden, itsenäisyyden ja itseohjautuvuuden oppijoina (Barrett 2007).

Kasvun kansio -työskentelyssä on tärkeää erottaa toisistaan tavoitteet, harjoittelu, oppiminen sekä osaaminen. Yleensäkin portfoliotyöskentelyssä on portfolion rakentamisen perustana oppijan yksilöllinen oppimissuunnitelma, jonka toteutumista dokumentoidaan, dokumentaatiosta oppijan valitsee omien kriteeriensä mukaisesti olennaisimmat näytteet ja perustelee myös valintansa. Opettajalla on kasvun kansion tarkastelussa olennainen ohjaava rooli kun mietitään jatkotavoitteita monipuolisen kasvun ja oppimisen polun rakentumiseksi.

Vasun (2016) mukaan varhaiskasvatuksessa

“oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla asioilla on yhteys lasten kehittyviin valmiuksiin sekä muuhun kokemusmaailmaan ja kulttuuristaan.-- Lasten tulee saada oppimiseensa henkilöstön ohjausta ja tukea.”

Digitaalinen kasvun kansio -työskentely nimenomaan tukee ja mahdollistaa lapsen uuden opittavan asian yhdistämisen lapsen aiempiin kokemuksiin ja kehitykseen. Se on myös työväline henkilöstölle tukea ja ohjata lapsen oppimista. Lapsen oppimisen dokumentointi tarjoaa työvälineen oppimisen tulkintaan, raportointiin sekä ymmärtämiseen (Parnell & Bartlett 2012, 52).

Vasu:ssa (2016, 37) korostetaan pedagogisen dokumentoinnin roolia varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeisenä työmenetelmänä. Varhaiskasvatuksen dokumentoinnin tulisi tuottaa

“tietoa lasten elämästä, kehityksestä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta konkreettisella ja monipuolisella tavalla. Yksittäisten dokumenttien,

esimerkiksi valokuvien, piirrosten tai henkilöstön havaintojen, avulla voidaan yhdessä lasten kanssa tarkastella heidän kehitystään ja oppimistaan. Lasten jo saavuttamat tiedot ja taidot, kiinnostuksen kohteet ja tarpeet tulevat näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin kautta ja ovat toiminnan suunnittelun perusta”

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on luoda pohja lapsen laaja-alaiselle osaamiselle. Tämä osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Laaja-alaiset osaamisalueet muokkautuvat ympäröivän yhteiskunnan asettamien vaatimusten mukaan. (VASU 2016). Kuvassa 1 on kuvattu varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan jäsenyys kuvana. Laajoja osaamisen alueita eritellään Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa viisi (kuva 1): (1) ajattelu ja oppiminen, (2) kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, (3) itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, (4) monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä (5) osallistuminen ja vaikuttaminen. (VASU 2016.)

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaamisalueeseen sisältyy VASUssa (2016) maininta digitaalisen dokumentoinnin hyödyntämisestä leikeissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Lapselle tulee tarjota mahdollisuus kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Näiden laajojen osaamisen alueiden on tärkeää näkyä lapsen digitaalisessa kasvun kansiossa.

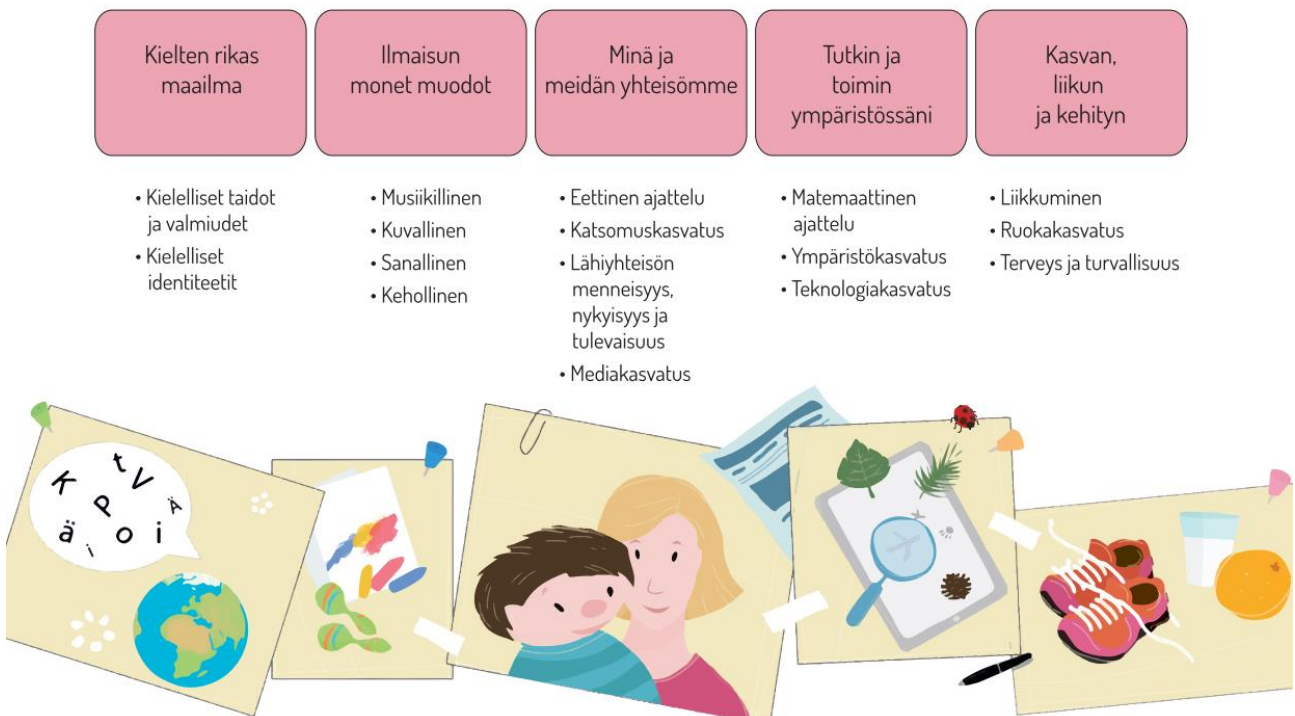
Kasvun kansion sisällön jäsentämisen apuna voidaan käyttää lisäksi VASUn oppimisen alueita (kuva 1 ja 2). Ne toimivat kasvattajan omana muistilistana siitä, mitä kaikkea toimintaa varhaiskasvatuksessa tulisi toteuttaa. Oppimisen alueiden ei ole tarkoitus ohjata erikseen toteutettavaan oppiainetyyliseen toimintaan, vaan niiden aihepiirejä on tarkoitus yhdistää ja soveltaa lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti (VASU 2016, 39). Digitaalisen portfolion kansioden nimeämistä voi tehdä yhdessä lapsen kanssa. Vaikka lapsi rakentaa itse oman kasvun kansionsa, tulee aikuisen tukea tätä työskentelyä ohjaamalla lasta monipuoliseen oppimisensa kuvaamiseen.

Kuva 1 Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta (OPH 2016a; VASU 2016, 36)

Kuva 2 Varhaiskasvatuksen oppimisen osa-alueet (OPH 2016b)

Oppimisen alueet

Lapsen oppimisen lähtökohtana ovat hänen aiemmat kokemuksensa, mielenkiinnon kohteensa sekä osaamisensa (VASU 2016). Tästä syystä myös jokainen digitaalinen kasvun kansio on erilainen. Kaikki kasvun kansiot eivät välttämättä sisällä kaikkia oppimisen alueita.

Digitaalinen kasvun kansio vastaa moneen uuden VASUn (2016) varhaiskasvatukselle asettamaan tavoitteeseen ja ohjeeseen. Sen myötä mm. tieto- ja viestintäteknologiaa voidaan hyödyntää tarkoituksenmukaisesti sekä lasten kanssa arjessa että lasten huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Lapsi oman kasvun kansionsa dokumentoijana

Jotta digitaalista portfolioa voitaisiin kutsua lapsen digitaaliseksi kasvun kansioksi, tulisi sen olla lapsen itsensä rakentama itse valikoimistaan sisällöistä. Näin kasvun kansio kuvaisi parhaiten lasta, hänen omaa oppimisprosessiaan ja kehitystään (Barrett 2007). Rinaldi (2006) huomauttaakin että ottaessamme valokuvan lapsesta, me emme vain taltioi todellisuutta, vaan rakennamme sitä. Lapsen sijaan me kuvaamme näkemystämme lapsesta. Aikuisen tekemä dokumentointi on hänen omaa subjektiivista tulkintaansa lapsesta, lasten työstä ja ajatuksista. (Parnell & Bartlett 2012, 51; Rinaldi 2006.) Puolestaan lapsen itse ottama kuva kertoo lapsen omasta subjektiivisesta kokemusmaailmasta.

Varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat tukea lapsen kasvun kansio -työskentelyä kuuntelemalla, havainnoimalla ja keskustelemalla sekä käyttämällä mobiililaitteita (Parnell & Bartlett 2012, 52). Aikuinen toimii lapsen kasvun kansio -työskentelyssä lapsen ohjaajana. Jokaisen lapsen tulee saada aikuisen ohjausta oppimiseensa varhaiskasvatuksessa (VASU 2016).

Parnell ja Bartlett (2012,52) ovat listanneet vinkkejä digitaaliseen dokumentointiin. Heidän mukaansa digitaalisessa dokumentoinnissa olisi tärkeää dokumentoida ennemmin oppimisprosessi kuin sen tuotos. Dokumentoinnissa olisi hyvä olla mukana sekä lapsen omaa näkemystä kuin myös opettajan reflektiota. Lapsen kanssa on hyvä keskustella prosessista dokumentoidessa tai tarkastellessa myöhemmin tallennettuja dokumentteja. Lapsen kanssa keskustellessa on hyödyllistä käyttää kysymyksiä mitä ja miten.

Digitaalinen kasvun kansio -työskentely

Schallhartin ja Wieden-Bischofin (2010) mukaan kasvun kansio työskentelyn aloittamisessa pätee sananlasku "vähemmän on usein enemmän". Pitämällä tämän mielessä varhaiskasvattaja voi vähentää ja estää työskentelystä mahdollisesti itselleen aiheutuvaa stressiä. Työskentelyn voi aluksi aloittaa dokumentoimalla lapsen kanssa yhdessä muutamia alueita tarkemmin ennen kuin pyrkii dokumentoimaan kaiken kaikesta.

Alussa on tärkeää hahmottaa päiväkodissa, mikä on se alue, josta lähdetään liikkeelle ja jota halutaan mahdollisesti korostaa kyseisen päiväkodin kasvun kansio -työskentelyssä. Tässä hahmottamisessa avainasemassa on päiväkodin oma varhaiskasvatussuunnitelma. Päiväkodille voidaan laatia päiväkodin oma digitaalinen portfolio. Päiväkodissa laadittujen yhteisten suuntaviivojen pohjalta kasvun kansio työskentelyn tavoitteita määritellään tarkemmin ryhmäkohtaisesti. Lapsiryhmälle voi rakentaa lapsiryhmän oman digitaalisen portfolion, jota lapsiryhmän aikuiset voivat päivittää. Tarvittaessa lastentarhanopettajat voivat laatia oman

henkilökohtaisen digiportfolionsa oman työnsä reflektointiin ja pedagogisuutensa pohtimiseen. Sekä päiväkodin että lapsiryhmän yhteisten suuntaviivojen pohjalta jokaiselle lapselle rakentuu oma yksilöllinen kasvun kansionsa, minkä pohjalla on lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma.

Kasvun kansio työskentelyn suunnittelussa tulisi pohtia mm. seuraavia asioita:

- Portfolion rooli kasvatusta ja opetustyössä:
 - Mikä on keskeistä työssämme ja toiminnassamme?
 - Miten kasvun kansio -työskentely soveltuu omaan työhöni?
 - Mitä se edellyttää?
 - Ajankäyttö: Miten toteutetaan? Miten organisoidaan osaksi arkea?
- Tarkoituksen määrittely, oppimisen kohteet ja tavoitteet
 - Miksi rakennamme kasvun kansioita?
 - Kasvun kansion rakenne
 - Kenelle portfolioa tehdään?
- Portfolion toteuttaminen
 - Mitä mediasisältöjä lisäämme? Millä ja miten? (esim. mitä laitteita on käytössä, joita voimme hyödyntää, mitä taitoja meillä on, mitä taitoja tarvitsemme lisää..)
 - Miten saadaan lapsen oma tarina esille?
 - Kuka osallistuu tekemiseen?
 - Missä dokumentteja säilytetään ennen laittamista kasvun kansioon?
 - Miten dokumentit valikoidaan? Miten niihin liitetään pohdintaa?
- Kasvun kansio alustan valinta (tässä hankkeessa se on Peda.net, myöhemmin se voi olla jotain muuta)
- Toiminnan jatkuvuus
 - Milloin aloitetaan?
 - Miten kasvun kansio seuraa lapsen mukana?

(Kankaanranta 1994; Schallhart & Wieden-Bischof 2010)

Digitaalisen kasvun kansion laatimisprosessi on yhteneväinen tavallisen kasvun kansion laatimisprosessin kanssa. Vaikka digitaalisuus mahdollistaa materiaalin päivittämisen suoraan kasvun kansioon ilman varsinaista valikointia, ei tätä työvaihetta tulisi sivuuttaa. Digitaalisen kasvun kansion pohjimmainen tarkoitus ei ole toimia ainoastaan kuvien jakamisen palveluna, jonne ladataan kaikki mahdolliset kuvat lapsen tekemistä töistä, toiminnoista ja retkistä. Mikäli digitaalinen kasvun kansio jää vain dokumenttien säilytyspaikaksi, eikä niitä käsitellä sen tarkemmin, ei kasvun kansio toimi varhaiskasvatuksessa vahvana dokumenttina (ks. Ferraris 2013, Rintakorpi 2016 mukaan.) Tärkeä osa kasvun kansion työskentelyä on tallennetun materiaalin läpikäyminen, halutun materiaalin valikointi ja reflektointi yhdessä lapsen kanssa. (Kankaanranta 2002; Schallhart & Wieden-Bischof 2010.) Kun dokumentteja käsitellään ja niillä pyritään vaikuttamaan johonkin tai muuttamaan jotakin, kuten auttamaan lasta oppimaan, voidaan puhua vahvasta dokumentista (Ferraris 2013, Rintakorpi 2016 mukaan). Kaikki, mitä lapsen omaan kasvun kansioon laitetaan, tulisi olla lapsen itse valitsemaa.

Schallhart ja Wieden-Bischof (2010) esittävät e-portfolio työskentelymallin, jossa lasten taideteokset kerätään lapsen omaan laatikkoon ja niihin palataan säännöllisin väliajoin. Lapsi valitsee "portfoliopäivänä" taidelaatikostaan teokset, jotka haluaa tuoda digitaaliseen kasvun

kansioonsa. Sekä portfoliopäivän että taidelaatikon tavoitteena on helpottaa portfolio työskentelyä ja vähentää sen aiheuttamaa stressiä.

Kasvun kansion laatimisprosessin voidaan nähdä rakentuvan viidestä palasesta (Hilzensauer & Hornung-Prähauser 2005, Schallhartin & Wieden-Bischofin 2010 mukaan). Tämä laatimisprosessi pitää sisällään edellisessä kasvun kansio -materiaalissa esitellyn portfolioarvioinnin osa-alueet. Prosessia on tarkennettu tähän tarkastellen sitä kentän näkökulmasta: mitä mikäkin vaihe voisi pitää sisällään.

Taulukko 2 Digitaalisen kasvun kansio -työskentelyn suunnittelu ja kansion rakentaminen (mukaillen mm. Barrett 1999; Danielson & Abrutyn 1997; Hilzensauer & Hornung-Prähauser 2005, Schallhart & Wieden-Bischofin 2010 mukaan; Kankaanranta 2002; Linnakylä 2001; Stowell & Tierney 1995)

Osa-alue	Miten?	Oma suunnitelma
Dokumentoinnin määrittely, kontekstin valinta, tavoitteen asettaminen	Miksi tehdään, kenelle tehdään? Dokumentoinnin fokus kotona, päiväkodissa: Mitä dokumentoidaan? Kuka dokumentoi? Miten dokumentoidaan? Yhdessä keskustellen tavoitteet	
Dokumentointi	Medialeikki Sadutus Tutkiva oppiminen Videointi, valokuvaaminen, äänittäminen, kirjoittaminen, piirtäminen...	
Dokumentointi-portfolio / "välisäilytys"	Mihin valmiit työt säilötään, jos niitä ei heti lisätä kansioon? Esim. askarteluja ym. tuotoksia varten "aarrearkku", johon palataan valikoinnissa, digitaalisen materiaalin, kuten otettujen kuvien, videoiden ja äänitteiden säilytys pilvipalvelussa Tietosuojan huomioiminen	
Valikointi & töiden arviointi	Milloin dokumentteihin palataan? Heti, samana päivänä, saman viikon sisällä.. Säännöllisesti? LAPSI valikoi omaan kasvun kansioon haluamansa materiaalit Lapsen pohdinnan tukeminen: Miksi jokin valitaan kansioon? Mitä opin? Lapsen perusteluiden dokumentointi valitun materiaalin yhteyteen	
Reflektoiva itsearviointi, oppimisprosessin tarkastelu	Dokumenttien arviointia + Oppimisprosessin arviointia: MITÄ TEIN? Mitä ajatuksia kerätystä materiaalista herää?	

<p>Reflektoinnin dokumentointi</p>	<p>Millaista sitä oli tehdä? Kertomukset, jotka lapsella mahdollisesti heräävät tarkastellessa dokumentteja, dokumentoidaan</p> <p>MITÄ OPIN? Mitä tavoitteita asetettiin oppimiselle? Mitä olen halunnut oppia? Miten harjoiteltiin? Mitä olen harjoitellut? Mitä olen sen kautta oppinut? Miten ne vastaavat asetettuja tavoitteita?</p> <p>Mitä opin? Miten olen oppinut? Kenen avustuksella olen oppinut? Mitä olemme yhdessä oppineet?</p> <p>MITÄ SEURAAVAKSI? Mitä osaan jo? Mitä haluaisin oppia seuraavaksi? → Uuden tavoitteen asettaminen/ harjoittelun jatkosuunnittelu</p>	
<p>Jakaminen ja arviointi</p>	<p>Sisältöjen jakaminen vuorovaikutuksellisesti ja monitasoisesti pienryhmässä, vanhemman kanssa, kasvattajan kanssa, lapsipareittain</p> <p>Koko kasvun kansion tarkastelu Mitä olen tehnyt?</p> <p>Oppimisprosessin arviointi: Mitä olen halunnut oppia? Mitä olen tehnyt? Mitä olen harjoitellut? Mitä olen sen kautta oppinut? Miten olen oppinut? Kenen avustuksella olen oppinut? Mitä olemme yhdessä oppineet?</p>	

LÄHTEET

- Barrett, H. 1999. Electronic Teaching Portfolios. Verkossa saatavilla <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED432265.pdf> [11.5.2017]
- Barrett, H. 2000. Create your own electronic portfolio. Using Off-the-Shelf Software to Showcase Your Own or Student Work. *Learning & Leading with Technology* 27 (7), 14-21.
- Barrett, H. 2007. Reasearching electronic portfolios and learner engagement: The REFLECT Initiative. *Journal of adolescent & adult literacy* 50 (6), 436-449.
- Danielson, C., & Abrutyn, L. 1997. An Introduction to Using Portfolios in the Classroom. Association for Supervision and Curriculum Development.
- deFina, A. 1992. Portfolio assessment: getting started. New York: Scholastic Professional Books.
- Drent, M., & Meelissen, M. 2008. Which factors obstruct or stimulate teacher educators to use ICT innovatively? *Computers & Education*, 51, 187–199.
- Ferraris, M. 2013. Documentality: Why It is Necessary to Leave Traces. Translated by R. Davies. New York: Fordham University Press.
- Hadjithoma, C., & Karagiorgi, Y. 2009. The use of ICT in primary schools within emerging communities of implementation. *Computers & Education*, 52, 83–91.
- Hermans, R., Tondeur, J., van Braak, J. and Valcke, M. 2008. The impact of primary school teachers' educational beliefs on the classroom use of computers. *Computers & Education*, 51: 1499–1509
- Hillyer, J., & Ley, T.C. 1996. Portfolios and second graders' self-assessments of their development as writers. *Reading Improvement*, 133, 148–159.
- Hilzensauer, W. & Hornung-Prähauser, V. 2005. ePortfolio - Methode und Werkzeug für kompetenzbasiertes Lernen. SRFG-Broschüre
- Kankaanranta, M. 2002. Developing digital portfolios for childhood education. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.
- Knauf, H. 2015. Styles of documentation in German early childhood education. *Early Years* 35 (3), 232-248.
- Linnakylä, P. 1994. Mikä ihmeen portfolio? Arvioinnin ja oppimisen liitto. Teoksessa P.Linnakylä, P. Pollari & S. Takala (toim.) Portfolio arvioinnin ja oppimisen tukena. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 53-80.
- Linnakylä, P. 2001. Portfolio: Integrating writing, learning and assessment. Teoksessa P. Tynjälä, L. Mason & K. Lonka (toim.) *Writing as a Learning Tool*, 145-160. Springer Netherlands.
- Meyer, E.J., Abrami, P.C., Wade, A. & Scherzer, R. 2011. Electronic portfolios in the classroom: factors impacting teachers' integration of new technologies and new pedagogies. *Technology, Pedagogy and Education* 20 (2), 191-207.

Mueller, J., Wood, E., Willoughby, T., Ross, C., & Specht, J. 2008. Identifying discriminating variables between teachers who fully integrate computers and teachers with limited integration. *Computers & Education*, 51, 1523–1537

NAEYC & Fred Rogers Center for Early Learning and Children’s Media. 2012. Technology and Interactive Media as Tools in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8. Joint position statement. Washington, DC: NAEYC; Latrobe, PA: Fred Rogers Center at Saint Vincent College. http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/positions/PS_technology_WEB2.pdf

Noppiari, E. 2014. Mobiilimuksut. Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 3. Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus. Tampere: Tampereen yliopisto. http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/95272/mobiilimuksut_2014.pdf.

OPH 2016a. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta. Saatavilla verkossa: http://www.oph.fi/download/180571_Varhaiskasvatuksen_pedagoginen_toiminta.pdf [16.5.2017]

OPH 2016b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen osa-alueet. Saatavilla verkossa: http://www.oph.fi/download/180574_pedagoginen_dokumentointi.pdf [11.5.2017]

Parnell, W. & Bartlett, J. 2012. iDocument: How Smartphones and Tablets are Changing Documentation in Preschool and Primary Classrooms. *Young Children Journal* 67 (3), 50-57.

Rinaldi, C. 2006. In Dialogue with Reggio Emilia: Listening, Researching, and Learning. New York: Routledge.

Rintakorpi, K. 2016. Documenting with early childhood education teachers: pedagogical documentation as a tool for developing early childhood pedagogy and practices. *Early Child Development and Care* 36:4, 1-12

Rosin, H. 2013. The touch-screen generation. *The Atlantic Monthly* 311 (3). <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2013/04/the-touch-screengeneration/309250/>

Schallhart, E. & Wieden-Bischof, D. 2010. Working with E-Portfolios in Kindergarten Institutions. Teoksessa N. Buzzetto-More (toim.) *The E-Portfolio Paradigm: Informing, Educating, assessing, and Managing with E-Portfolios*. Santa Rosa, California: Informing Science Press, 141-159.

Stowell, L. P., Tierney, R. J., Desai, L., & Moss, A. G. 1995. Portfolios in the classroom: What happens when teachers and students negotiate assessment. No quick fix: Rethinking literacy lessons in America's elementary schools, 78-94.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Wade, A., Abrami, P.C. and Sclater, J. 2005. An electronic portfolio for learning. *Canadian Journal of Learning and Technology*, 31, 33–50.

Wiedmer, T. L. 1998. Digital portfolios. Capturing and demonstrating skills and levels of performance. *Phi Delta Kappan* 79 (8), 586-589.